

مهر آموزشگاه	دبیرستان: شهید محمدنبی عبدالملکی قلعه	باسمه تعالی اداره کل آموزش و پرورش استان کردستان		سؤالات ارزشیابی نوبت: اول		
				درس: علوم و فنون ادبی ۳	پایه: دوازدهم ادبیات و علوم انسانی	مدیریت آموزش و پرورش شهرستان قروه
نمره:		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تاریخ آزمون: ۱۳۹۷/۱۰/۱۲	شامل ۲۸ سؤال در ۴ صفحه		
نام دبیر	نام خانوادگی	شماره صندلی	کد دانش آموزی	نام پدر	نام	نام
سنگین آبادی						

بارم	سؤالات	پاسخنامه نیاز ندارد	ردیف

الف) تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۱۵	جاهای خای را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) عارف قزوینی مضامین ..... و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. ب) اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت، ..... بود که چند نمایشنامه کوتاه تألیف کرد.	۱
۱	درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری از عوامل مؤثر در ایجاد نهضت بازگشت ادبی بود. ب) در عصر بیداری به دلیل تمرکز عمده فعالیت‌های سیاسی در خراسان، شعر در این شهر جلوه بیشتری داشت. پ) دهخدا احیاکننده نثر فارسی است و «منشآت» مهم‌ترین اثر اوست. ت) ایرج میرزا در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت.	۲
۲۵	کدام گزینه جزو ویژگی‌های ادبیات عصر بیداری نیست؟ الف) سرکوب احساسات ملی و میهنی ب) توجه به فراگیری علوم جدید پ) انتقاد از نابسامانی‌ها ت) قانون‌خواهی و مبارزه با استبداد	۳
۲۵	نام مؤلفان «مثال و حکم - قطعه قلب مادر» و «داستان باستان» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ الف) دهخدا - عارف قزوینی - میرزا حسن خان بدیع ب) عارف قزوینی - دهخدا - میرزا حسن خان بدیع ج) ایرج میرزا - فرخی یزدی - محمدتقی بهار د) دهخدا - ایرج میرزا - میرزا حسن خان بدیع	۴

ب) سبک‌شناسی (۲ نمره)

۲۵	در دوره بیداری، کدام یک از موارد زیر زمینه را برای ظهور «شعر نو» فراهم کرد. الف) بهره‌گیری از اصطلاحات موسیقی عامیانه ب) گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد و نوین پ) توجه به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی ت) شاعران این دوره تخیلات سرایندهگان پیشین را در نظر داشتند.	۵
۲۵	کدام گزینه جزو شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری نیست؟ الف) آزادی ب) تعلیم و تربیت جدید پ) رویگردانی از دانش‌های نوین ت) قانون	۶
۱۵	جاهای خالی را کامل کنید. الف) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور ..... در بعضی صحنه‌های داستان است. ب) بسیاری از نثرهای دوره بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع تنفر از ..... می‌پردازد.	۷

ادامه پرسش‌ها در صفحه دوم

ردیف	سؤالات	بارم												
۸	دو مورد از ویژگی‌های نثر دوره بیداری را در «سطح زبانی» بیان کنید.	.۵												
۹	چه عواملی موجب کم‌توجهی شاعران در کاربرد جمله و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری شده است؟ (دو مورد)	.۵												
پ) موسیقی شعر (۶ نمره)														
۱۰	تقطیع نمونه‌های زیر به گونه‌ای که در کمانک آمده، با کدام اختیارات زبانی شاعری مطابقت دارد؟ الف) درختِ دوستی (U — — — U) ب) گفت ای پدر (— U —)	.۵												
۱۱	با خوانش درست بیت‌ها و درک پایه‌های هر بیت، مشخص کنید وزن کدام بیت ناهمسان است. الف) نسیم صبح را گفتم که: با او جانبی داری ب) دلم سر به هامون رها می‌پسندد پ) دل نیست کبوتر که چو برخاست، نشیند ت) دایم گل این بستان شاداب نمی‌ماند	.۵												
۱۲	درستی و نادرستی جمله زیر را مشخص کنید. اگر وزن بیتی «مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن» باشد، می‌توان آن را به صورت «مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن» نیز سامان داد.	.۲۵												
۱۳	کدام گزینه با بیت «برداشته دل ز کار او بخت / درماند پدر به کار او سخت» از نظر وزن یکسان است؟ الف) جانان نظری که ناتوانم ب) ای که دستت می‌رسد کاری بکن پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار	.۲۵												
۱۴	برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟ «تا کی به تمنای وصال تو یگانه اشکم شود از هر مژه چون سیل روانه؟»	.۷۵												
۱۵	الف) مستفعل مستفعل مستفعل مستف ب) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن با خوانش درست بیت زیر، مصراع اول آن را تقطیع هجایی کنید و با به دست آوردن وزن، جدول زیر را کامل کنید. «ای باد بامدادی، خوش می‌روی به شادی پیوند روح کردی، پیغام دوست دادی»	۲												
		<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td>پایه‌های آوایی مصراع اول</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>وزن</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>					پایه‌های آوایی مصراع اول				وزن			
پایه‌های آوایی مصراع اول														
وزن														
۱۶	در مصراع دوم بیت زیر، یک اختیار زبانی مشخص کنید. «نبینی باغبان چون گل بکار چه مایه غم خورد تا گل بر آرد؟»	.۵												
۱۷	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید؛ سپس یک اختیار زبانی در مصراع اول مشخص کنید. «همه کارم ز خودکامی به بدنای کشید آخر نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل‌ها؟»	۱/۲۵												
ادامه پرسش‌ها در صفحه سوم														

بارم	سؤالات	ردیف

ت) زیبایی‌شناسی (۶ نمره)												
۱۸	با توجه به بیت: «پدرم روضه رضوان به دو گندم بفروخت / من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم؟» به پرسش‌ها پاسخ دهید. الف) بین کدام واژه‌ها آرایه مراعات‌النظیر دیده می‌شود؟ ب) تلمیح به کار رفته در بیت را توضیح دهید.	.۵ .۵										
۱۹	در ابیات زیر، موارد «تضمین» را مشخص سازید و توضیح دهید. الف) بهر این فرمود رحمان ای پسر ب) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کلُّ یومِ هو فی شان ای پسر کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی	.۵ .۵										
۲۰	در بیت زیر، دو آرایه «بديع معنوی» را نشان دهید. به تولای تو در آتش محنت چو خلیل گویا در چمن لاله و ریحان بودم	.۵										
۲۱	با توجه به بیت زیر، «لف و نشر» را پیدا کنید و براساس آن جدول را کامل نمایید. «چو آینه است و ترازو، خموش و گویا، یار ز من رمیده که او خوی گفت‌وگو دارد»	۱/۲۵ <table border="1"> <tr> <td>لف ۱</td> <td>لف ۲</td> <td>نشر ۱</td> <td>نشر ۲</td> <td>نوع</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	لف ۱	لف ۲	نشر ۱	نشر ۲	نوع					
لف ۱	لف ۲	نشر ۱	نشر ۲	نوع								
۲۲	آرایه بارز هر یک از ابیات زیر را بنویسید. الف) گفت: آن یار کزو گشت سرِ دار بلند ب) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند پ) فلک در خاک می‌غلطید از شرم سرافرازی جرمش آن بود که اسرار هویدا می‌کرد تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را	.۷۵										
۲۳	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد الف) متناقض‌نما را مشخص کنید و درباره آن توضیح دهید ب) مراعات‌النظیر بین چه واژه‌هایی دیده می‌شود؟ دستِ غریق؛ یعنی فریاد بی‌صدایم	.۷۵ .۲۵										
۲۴	آرایه بارز هر بیت را مشخص کنید. الف) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد ب) هرگز وجودِ حاضرِ غایب شنیده‌ای؟ چشم نرکس به شقایق نگران خواهد شد من در میان جمع و دلم جای دیگر است	.۵										
ث) نقد و تحلیل نظم (۲ نمره)												
۲۵	موارد زیر را در سطح «قلمرو ادبی» بررسی کنید. (در هر مورد ذکر یک ویژگی کافی است) الف) آن کسی را که در این ملک، سلیمان کردیم ب) درویش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد؛ «کاد الفقرُ آن یكونُ کُفراً» ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است	.۵										
ادامه پرسش‌ها در صفحه چهارم												

بارم	سؤالات	ردیف
.۵ .۵ .۵	شعر زیر را از «فرّخی یزدی» بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید. آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش را دامنِ محبت را گر کنی ز خون رنگین الف) دو ویژگی زبانی این سروده را بنویسید. ب) برای هریک از آرایه‌های زیر، نمونه‌ای در شعر بیابید. ۱) استعاره : ..... ۲) مراعات نظیر: ..... پ) دو ویژگی فکری این سروده را بنویسید.	۲۶
ج) نقد و تحلیل نثر (۲ نمره)		
۱	متن زیر از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» انتخاب شده‌است. آن را نظر ویژگی‌های فکری بررسی کنید. (ذکر دو مورد کافی است) اگرچه ما در این تاریخ خود، بیداری ایرانیان را از سال ۱۳۳۲ شروع کرده‌ایم، لکن اگر خیال خود را جمع کنیم و به نظر دقت و انصاف در تاریخ گذشتگان بنگریم، هر آینه به خوبی مشاهده می‌کنیم بسیاری از امور وقایع را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و باعث و مسبب آن را جز مرحوم میرزا تقی خان امیرنظام احدی را سراغ نداریم؛ چه آن مرد بزرگ از آن یگانه اشخاص بود که به قابلیت خود، بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید.	۲۷
.۵ .۵	متن زیر را از کتاب «چرند و پرند» دهخدا، بخوانید و به سؤالات داده شده پاسخ دهید. اگر چه درد سر می‌دهم، اما چه می‌توان کرد؟ نشخوار آدمی زاد حرف است. آدم حرف هم که نزند دلش می‌پوسد. ما یک رفیق داریم اسمش دمدمی است. این دمدمی حالا بیشتر از یک سال بود موی دماغ ما شده بود که کبلایی، تو که هم از این روزنامه‌نویس‌ها پیرتری، هم دنیادیده‌تری، هم تجربه‌ات زیادتر است. الف) دو ویژگی زبانی این متن را بنویسید. ب) یک ویژگی ادبی در متن مشخص کنید.	۲۸
۲۰	«موفق باشید» سنگین آبادی	جمع بارم

دیرستان : شهید محمدنبی عبدالملکی قلعه نوبت: اول	اداره کل آموزش و پرورش استان کردستان مدیریت آموزش و پرورش شهرستان قروه کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی	
تاریخ آزمون: ۱۳۹۷/۱۰/۱۲	پایه و رشته تحصیلی: دوازدهم ادبیات و علوم انسانی	درس: علوم و فنون ادبی ۳
		راهنمای تصحیح علوم و فنون ادبی ۳

بارم	ردیف

الف) تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۰/۵	۱ (الف) وطن دوستی ۰/۲۵ (ب) میرزا آقا تبریزی ۰/۲۵
۱	۲ (الف) صحیح ۰/۲۵ (ب) غلط ۰/۲۵ (پ) غلط ۰/۲۵ (ت) صحیح ۰/۲۵
۰/۲۵	۳ گزینه الف) سرکوب احساسات ملی و میهنی ۰/۲۵
۰/۲۵	۴ گزینه د) دهخدا - ایرج میرزا - میرزا حسن خان بدیع ۰/۲۵
ب) سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۰/۲۵	۵ گزینه ب) گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد نوین ۰/۲۵
۰/۲۵	۶ گزینه پ) رویگردانی از دانش‌های نوین ۰/۲۵
۰/۵	۷ (الف) راوی سوم شخص ۰/۲۵ (ب) خرافات ۰/۲۵

۰/۵	۸ (۱) در نثر این دوره واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود (۰/۲۵) (۲) نثر این دوره ساده و قابل فهم است (۰/۲۵). (یا هر مورد صحیح دیگر)
۰/۵	۹ (۱) اغلب شاعران صرفاً به محتوا گرایش داشتند (۰/۲۵) (۲) برخی شاعران تسلط کافی بر ادبیات کهن نداشتند (۰/۲۵). (یا هر مورد صحیح دیگر)
پ) موسیقی شعر (۶ نمره)	
۰/۵	۱۰ (الف) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسره اضافه در هجای سوم ۰/۲۵ (ب) حذف همزه در هجای دوم ۰/۲۵
۰/۵	۱۱ گزینه ت ۰/۵
۰/۲۵	۱۲ درست ۰/۲۵
۰/۲۵	۱۳ گزینه الف ۰/۲۵
۰/۷۵	۱۴ گزینه الف ۰/۲۵. زیرا نظم همسان بر نظم ناهمسان برتری دارد (۰/۲۵) و وزن بیت را بهتر نشان می‌دهد (۰/۲۵).
۲	۱۵ ئی با دِ با - م دا دی - خُش می رَ وی - بِ شا دی (۱ نمره) مستغعلن - فعولن - مستغعلن - فعولن (۱ نمره) یا (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)
۰/۵	۱۶ بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای سوم مصرع دوم ۰/۵ یا اختیار حذف همزه در هجای دهم مصرع دوم
۱/۲۵	۱۷ هَم کا رَم زِ خُد کا می بِ بَد نا می کِ شی دا خیر ۰/۵ نَ هان کبی ما نَ دان را زی کَ زو سا زَن د مَح فِل ها ۰/۵ هجای دوم مصرع اول دارای اختیار زبانی از نوع بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه کسره پایان کلمه است (۰/۲۵). یا هجای پانزدهم مصرع اول دارای اختیار حذف همزه است.

(ت) زیبایی‌شناسی (۶ نمره)		
۱	الف) مراعات نظیر در واژه‌های گندم و جو ۵/ ب) اشاره دارد به داستان آدم و حوا و بیرون انداختن آن‌ها از بهشت به علت خوردن میوه ممنوعه (گندم) ۵/	۱۸
۰/۵ ۰/۵	الف) مولوی برای بهتر بیان کردن مقصود خود آیه‌ای از قرآن را تضمین کرده‌است. ۵/ ب) حافظ در این بیت مصرعی از شعر رودکی را تضمین کرده‌است. ۵/	۱۹
۰/۵	۱ - تلمیح به ماجرای در آتش افکندن حضرت ابراهیم (ع) به وسیلهٔ نمود ۲۵/ ۲- مراعات نظیر در واژه‌های «چمن، لاله و ریحان» ۲۵/	۲۰
۱/۲۵	لف ۱ (آینه) ۲۵/ لf ۲ (ترازو) ۲۵/ نسر ۱ (خموش) ۲۵/ نسر ۲ (گویا) ۲۵/ لf و نسر مرتب ۲۵/	۲۱
۰/۲۵	الف) این بیت تلمیح دارد و به ماجرای بر دار کردن حسین بن منصور حلاج اشاره دارد. ۲۵/ ب) مراعات نظیر در واژه‌های «ابر، باد، مه، خورشید و فلک» ۲۵/ پ) در مصرع دوم «معراج ز پا افتادن» متناقض‌نما یا پارادوکس است ۲۵/	۲۲
۱	الف) فریاد بی صدا متناقض‌نما است ۲۵/ زیرا فریاد یعنی صدای بلند و نمی‌توان آن را با صفت بی‌صدایی توصیف کرد. ۵/ ب) گوش و دست ۲۵/	۲۳
۰/۵	الف) مراعات نظیر ۲۵/ ب) متناقض‌نما ۲۵/	۲۴
(ث) نقد و تحلیل نظم (۲ نمره)		
۰/۵	الف) مصراع اول تلمیح دارد به داستان حضرت سلیمان که علاوه بر پیامبری پادشاه هم بود. ۲۵/ ب) تضمین دارد؛ زیرا سعدی حدیثی را در سخن خود آورده است. ۲۵/	۲۵
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	الف) ۱- سادگی و روانی جملات ۲۵/ ۲- کاربرد واژه‌های کهن مانند قفا ۲۵/ ب) ۱- پای سر ۲۵/ (یا هر مورد صحیح دیگر) ۲- سر، پا و دست در مصرع اول ۲۵/ (یا هر مورد صحیح دیگر) پ) ۱- تلاش برای رسیدن به آزادی ۲۵/ ۲- از خود گذشتگی در راه رسیدن به آزادی ۲۵/ (یا هر مورد صحیح دیگر)	۲۶
(ج) نقد و تحلیل نثر (۲ نمره)		
۱	۱ - مخالفت و دشمنی با استبداد ۵/ ۲ - بیداری و پیشرفت ایرانیان بدون یاری جستن از بیگانگان ۵/ (یا هر مورد صحیح دیگر)	۲۷
۱	الف) ۱- جملات ساده و قابل فهم ۲۵/ ۲- کاربرد کمتر واژگان عربی ۲۵/ (یا هر مورد صحیح دیگر) ب) موی دماغ کسی شدن کنایه از ایجاد مزاحمت کردن ۵/	۲۸
۲۰	هادی سنگین آبادی دبیر دبیرستان شهید محمدنبی عبدالملکی قلعه	جمع